

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Анета Антонова

Катедра „Гражданскоправни науки“ при ЮФ на СУ „Свети Климент Охридски“,

на дисертационен труд за придобиване на научната степен „Доктор “ в професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика-Електронни медии)“

Тема на дисертационния труд: Преотстъпване на права за излъчване и разпространение

Автор на дисертационния труд: Людмила Александрова Цолова – Борисова

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

1. Дисертантът Людмила Цолова – Борисова е родена на 12.03.1978. В периода 1998 - 2004 г. придобив образователна степен магистър по право в Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. В периода февруари 2014 –2018 г е Докторант във ФЖМК, катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител доц. д-р. Теодора Петрова. В рамките на редовната докторантура е водила лекции и упражнения по «Телевизионно програмиране и телевизионна среда» за II курс студенти в редовна и задочна форма на обучение.

Автор е на следните публикации: Статия на тема: „Езикът на телевизионната реклама – правни възможности и правни ограничения“, приета за печат за Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация,

Доклад на тема: "Творческо настроение и авторски права при създаване и използване на български аудио-визуални произведения. Опасни връзки", приет за печат за Годишник на департамент „Масови комуникации“, НБУ; Доклад на тема "Проблеми и тенденции в публичните комуникации между институции, медии и граждани в България", приет за отпечатване в Сборник на катедра "Медии и обществени комуникации", УНСС.

2. Дисертационният труд е с обем 227 страници, от които 205 страници основен текст, а останалите обхващат съдържание, списък с литература и приложения. Трудът се състои от увод, четири глави и заключение. Първата глава е озаглавена «Теоретичен преглед. Промяна в комуникационната ситуация» и посветена на медийната теоретична рамка, като е направен кратък исторически преглед на възникването и развитието на средствата за масова информация, на традиционните медии - радиото и телевизията, появата на интернет, изследване са теоретични постановки относно комуникационните процеси и цифровизацията и медийната конвергенция.

Във Втора глава, «Регулаторна рамка. Разглеждане на основни елементи от медийното аудио-визуално право в България», се акцентира на понятието „аудио-визуални медийни услуги“, неговия обхват, видове, съдържание, достъп до медийни услуги. Предмет на разглеждане са доставците на медийни услуги, както и видовете режими, под които могат да упражняват дейност и явлението цифрова телевизия. Изследвани са въпросите, свързани с цифровата телевизия, дейността и статута на регулаторните и надзорни органи.

В Трета глава, «Телевизионната програма. Определяне на телевизионната програма като легална дефиниция, културен и пазарен продукт» се разглежда телевизионната програма от гледна точка на легални и доктринални определения, както и като пазарен продукт.

В Четвърта глава, «Интелектуална собственост. Авторско право и сродните му права при преотстъпване на права за излъчване и разпространение на телевизионна програма», предмет на разглеждане са телевизионните организации като субекти на сродните права и програмата като обект на тези права, дигиталните права при излъчване и разпространение на програма. Анализирани са актуални казуси, свързани с преотстъпването на права между телевизионни организации, производители и доставчици на съдържание и разпространяващите го, чрез кабел и сателит, платформени оператори.

Систематиката на автора е логична и следва да бъде споделена. Тя е съобразена със спецификата на изследваното правно явление.

Към труда е приложен списък на ползваната научна литература, която включва автори, които авторът е цитирал, както и съчинения, които са анализирани без цитиране. Посочената литература обхваща 156 заглавия, от които 109 на кирилица и 47 на латиница.

Предмет на изследването са правата на интелектуална собственост в телевизионната програма като юридически факт, културен продукт и като стопанско явление.

Научната задача на изследването е да се очертае широкоформатна рамка на правата за излъчване и разпространение на телевизионна програма от български телевизионни организации и платформени оператори, включително и дигиталните права за разпространение на съдържание. Така проследената от изложението задача се включва и изследване на разпространението на телевизионни програми в условията на технологична и пазарно стимулирана конвергенция, на дигитализация и налагане на интернет платформите.

Цели се да се проследят и анализират актуални проблеми, свързани с преотстъпването на права за излъчване и разпространение на телевизионна програма от доставчици на аудио-визуални медийни услуги. Авторът **цели** постигане на яснота, завършеност и убедителност на изводите, устойчивост на утвърждавания чрез труда понятиен апарат и практическа приложимост на изводите.

3. В дисертационния труд авторът умело е съчетал различни методи на научно изследване, което е несъмнено негово достойнство. В изследването са използвани собственост. В изследването са използвани различни научноизследователски **методи**, като: метод на анализ и синтез, сравнителен метод, емпирично изследване – проучване на източници. Така избраната и прилагана методика на изследване е в състояние да даде отговор на поставените цели и задачи на разглеждания дисертационен труд.

4. Трудът е разработен с научната претенция да бъде първо самостоятелно българско изследване на преотстъпването на права за излъчване и разпространение. Следва да се признае, че този труд несъмнено е първият в значителна степен изчерпателен анализ на тази проблематика у нас. Интердисциплинарният характер на разглежданата проблематика е индикатор за полезността на темата.

В дисертационния труд са анализирани следните въпроси със важно научно значение.

Аргументирана е тезата, че е налице промяна в комуникационната ситуация, която дава пряко отражение и върху преотстъпването на права за излъчване и разпространение на телевизионна програма.

Следва да се подкрепят изводите на докторанта, че: взаимодействието между регулация, саморегулация и корегулация е все по-наложително в цифровото време; на българския телевизионен медиен пазар е налице дисбаланс относно упражняването на авторското право и сродните му права, конфликтни зони в отношенията между участниците на този пазар, оттук и недобри практики; трансформациите в цифровата ера са не само на технологично ниво, а засягат обществото в социален, културен и икономически план.

Извършен е задълбочен анализ на определението на „радио – и телевизионен оператор“.

Отделено е внимание на основните проблеми и предизвикателства пред Република България при въвеждането на цифровата наземна телевизия, а именно : **технически**, свързани с ограничен честотен ресурс; **организационни, административни и регулаторни**, свързани с приемане на нормативна уредба, която да осигури предпоставките за цифровия преход; **финансови, културни и социални**, свързани с финансиране на освобождаването на радиочестотен ресурс, предназначен за нуждите на националната сигурност.

Приносен характер има изследването на въпроса относно разновидностите на електронните медии в зависимост от правно-организационното им състояние, а именно Обществени доставчици на медийни услуги и Търговски доставчици на медийни услуги.

Направено е подробно изследване на лицензионния, регистрационния и уведомителен режим, приложими спрямо доставчиците на медийни услуги.

Изследвани са правомощията на органите, които регулират електронната медийна среда - Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) и Съветът за електронни медии (СЕМ).

Внимание заслужава анализът на телевизионната програма като хетерогенен фактически състав с последователното разпространение на аудио-визуални произведения: предаванията и другите форми се излъчват в различни часови пояси, не и едновременно. Тезата на автора е, че според формалното си описание, телевизионната програма се определя в четири проявни форми: 1/откъм технологията – **проект**; 2/с оглед общественения интерес – **концепция**; 3/в зависимост от общуването с аудиторията – **схема** и 4/предвид степента на специализираност – **профил**.

Съществен принос представлява изследването на телевизионната програма като пазарен продукт. Като „стопански услуги и икономически продукт” телевизионната програма циркулира на вътрешния и на външния медийен пазар, допринася за икономическия растеж и осигуряване на работни места. Авторът стига до извода, че програмната политика на телевизионните организации, като мрежа от правоотношения и с оглед на нейната съдържателна осигуреност, е предмет на покупки и продажби, при които по Филип Котлър **«продавачите»** са медийната индустрия, а **«купувачите»**, т.е. разпространителите на съдържание, изграждат пазара. Направено е подробен анализ на проблема, свързан с телевизионните организации, като носители на права, сродни на авторското право, установени в дял втори, глава единадесета от Закона за авторското право и сродните му права (ЗАСП).

Приносен характер има изследването на характеристики на «платформения оператор», като се обобщава, че всяко предприятие, което осъществява електронни съобщителни

услуги, като разпространява (преизлъчва, предава и препредава) телевизионни програми чрез спътникова (DTH), кабелна или IPTV електронна съобщителна мрежа, групира телевизионни програми и ги продава в пакет или пакети на крайни потребители - абонати и което уведомило КРС, за намеренията си да осъществява обществени електронни съобщения и е вписано в публичния регистър, воден от КРС по чл.33 от ЗЕС, може да се разглежда като платформен оператор. Следва да се сподели тезата на автора, че **телевизионната програма е един от четирите обекта на права, сродни на авторските**, изчерпателно изброени в чл.72 ЗАПСП. Посочените приноси моменти на труда имат не само теоретично значение. Те могат да бъдат използвани и от практиката и правното обучение, което несъмнено повишава тяхната стойност.

5. Към автора могат да бъдат отправени някои препоръки с цел усъвършенстване на работата.

Налице е известна небалансираност в обема и съдържанието на четирите глави.

Възпроизвеждат се тези на автори, като считам, че е достатъчно да се цитират съответните трудове.

6. Изложените по- горе препоръки относно дисертационният труд имат второстепенен характер и по никакъв начин не намаляват неговото значение, поради което следва да му се даде изцяло обща положителна оценка.

В заключение следва да се подчертае, че дисертационният труд отговаря напълно на изискванията на чл.6 ал.3 ЗРАСРБ и чл.27 ал.1 от Правилника за неговото приложение, поради което, като убедено давам цялостна положителна оценка на

труда, предлагам научното жури да даде на Людмила Цолова-Борисова образователната и научна степен „доктор” .

София, 23 май 2018

.....

Рецензент

доц. д-р Анета Антонова